

Onsdagen den 15 Februari.

Kl. 1 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 8 Februari.

§ 2.

Företogos val af dels sex Revisorer för deltagande uti innevarande års granskning af Statsverkets, Riksbankens och Riksgälds-kontorets tillstånd, styrelse och förvaltning, och dels tre suppleanter för desse Revisorer; dervid blefvo utsedde:

till *Revisorer*:

	Riksdagsmannen Herr <i>Folke Ad:son Palander</i>	med 105 röster,
	Riksdagsmannen Herr <i>G. Hæggeström</i>	" 101 "
	Riksdagsmannen Herr <i>Sven Nilsson</i> i Österslöf	" 98 "
	Riksdagsmannen Herr <i>Jöns Rundbäck</i>	" 97 "
	Löjtnanten Herr <i>E. Sandell</i>	" 97 "
och	Riksdagsmannen Herr <i>A. Gumælius</i>	" 95 "

samt till *Suppleanter*:

	Riksdagsmannen Herr <i>S. A. Hedin</i>	med 102 röster,
	Riksdagsmannen Herr <i>A. Lindevall</i>	" 76 "
och	Riksdagsmannen Herr <i>P. Engman</i>	" 75 "

§ 3.

Föredrogos ånyo Kongl. Maj:ts nedannämnde nådiga propositioner:

N:o 17, med förslag till författning angående förändradt stämningssätt i vissa fall;

Hänvisades till Lag-Utskottet;

N:o 18, om antagande af en författning angående förändrad lydelse af 10:de Kap. 1 § Rättegångsbalken;

Blef likaledes till Lag-Utskottet hänvisad;

N:o 19, angående pension å allmänna indragningsstaten åt vaktknekten vid länsängelset i Linköping Nils Nilsson;

Hänvisades till Stats-Utskottet;

N:o 20, angående bidrag af statsmedel till afföning af lärare vid folkskolor och småskolor.

Härvid yttrade Herr Bjerkander: Det tjenar vanligen icke rätt mycket till att yttra sig i frågor, innan de blifvit af vederbörligt Utskott behandlade, men då jag sjelf, såsom motionär, vid föregående riksdagar gjort framställning i samma syfte som den Kongl. propositionen innehåller, anser jag mig likväl böra vid remissen yttra några ord.

Kongl. Maj:t har genom förevarande, till Riksdagen öfverlemnade nådiga proposition beträddt en helt och hållet ny väg med hänsyn till sättet för utgörandet af statens bidrag till folkskoleväsendet, då, såsom vi finna, det Kongl. förslaget afser ett sådant ordnande af denna angelägenhet för framtiden, att Staten hädanefter skulle, såsom lönebidrag åt lärare vid folkskolor och småskolor i riket, lemna ett visst, för hvar och en af dessa lärare vid skolor af samma art, lika stort belopp i stället för den hitintills till församlingarne utgående folkskoleafgiften, hvilken deremot borde oafkortad ingå till statsverket. Mot sjelfva den princip, hvarpå Kongl. Maj:t sålunda grundat sin framställning i förevarande hänseende, har jag för min del, enligt hvad förut är nämndt, ingenting att invända, och jag föreställer mig, att man i allmänhet skall finna sig dermed belåten, då man kan hoppas att denna grundsats skall i sin tillämpning medföra enkelhet, reda och rättvisa i stället för det myckna trassel, hvartill den nu gällande metoden för statsbidrags erhållande gifvit anledning och hvaröfver förnummits många berättigade klagomål. Men om jag således i sjelfva saken gillar den åtgärd, som den Kongl. propositionen tillstyrker, måste jag dock erkänna, att jag hyser någon betänklighet mot samma förslag, hvad angår det belopp, hvarmed det årliga lönebidraget till hvarje vederbörligen examinerad lärare vid folkskolan skulle af statsverket utgöras. Vi veta, att, sedan år 1845 halfva personliga skyddsafgiften anslagits till folkskoleväsendets befrämjande att utgå efter folkmängden, anvisades vid 1856—1858 årens riksdag ytterligare hälften af den återstående halfva skyddsafgiften för samma ändamål; och om man å ena sidan tager hänsyn till den siffra, som den Kongl. propositionen nu upptager de särskilda församlingarne till godo i och för folkskoleväsendets vidmakthållande och utveckling, samt, å den andra, fäster uppmärksamhet vid det belopp, som dessa församlingar för närvarande uppbära, visar det sig af den Kongl. propositionen, att ett öfvervägande antal af dem skulle, om det här framlagda förslaget antoges i oförändradt skick, i hvad vidkommer sjelfva beloppet af årsbidraget, komma att af statsverket erhålla mindre understöd till sina folkskolelärares afföning, än de hittills haft, hvilket icke kan annat än väcka ett berättigadt missnöje, enär man vant sig att anse den för ett fjerdedels sekel sedan åt församlingarne anslagna skyddsafgiften såsom sin ständiga tillhörighet och på grund deraf ordnat sitt skolväsende. Många bland dem skulle antagligen komma att stå sig ganska illa i ekonomiskt hänseende, genom den plötsliga rubbning af deras tillgångar, som förslaget skulle medföra. Det är visserligen sannt, att några kommuner finnas, hvilka, till följd af sitt större antal innevånare, haft så stora bidrag af folkskoleafgiften, att de kunnat af detta icke alle-

nast fullt aflöna sina skollärare, utan derjemte bereda sig betydliga besparingar och samla kassor; men undersöker man närmare orsaken till detta förhållande, så finner man snart denna vara att söka deruti, att dessa församlingar icke inrättat sitt folkskoleväsende på sätt som vederbort och med anslaget åsyftats. Att för sådana församlingar bidraget från Statens sida komme att undergå förminskning, kan icke anses vara något orätt. Men att kommuner, hvilka ordnat folkundervisningen så omsorgsfullt och väl som möjligt samt därför underkastat sig icke ringa egna uppoffringar, nu skulle nödgas afstå till större eller mindre del från en inkomst, som Staten en gång lemnat dem just för att uppmuntra dem till ansträngningar för denna viktiga angelägenhet, anser jag deremot för min del icke vara med rättvisa och billighet förenligt; och kan jag därför icke med min röst bidraga dertill, att Riksdagens beslut, som tillförsäkrar dem detta understöd, nu skulle ryggas. På sätt jag redan antydt, afser jag emellertid härmed ingalunda det *system* för framtida utgörande af det ifrågavarande statsbidraget, som det Kongl. förslaget uppställt och enligt hvilket Staten skulle lemna ett bestämdt bidrag till hvarje skola, ty jag har sjelf föreslagit detsamma. Men jag har likväl dervid fäst det vilkor, att beloppet af bidraget skulle bestämmas så stort, att församlingarne i allmänhet icke komme att lida förlust genom förändringen, utan finge bibehålla hvad de haft att åtnjuta af det allmänna. Det belopp af 200 riksdaler, hvartill Kongl. Maj:t här fixerat bidraget, är vida lägre och så lågt, att med detsamma fattiga församlingar svårigen torde kunna åläggas att inrätta behöfligt antal skolor. Sannt är visserligen, att de kommuner, som kunna och vilja utvidga sitt skolväsende, kunna undfå större bidrag af Staten, men inrättande af nya skolor är ingen obetydlighet, och det nu föreslagna bidraget lockar visserligen icke dertill, enär man kan beräkna, att hvarje skola med byggnader och alla naturaprestationer uppgår till 11 à 1200 riksdaler. Med gillande af sjelfva grundsatsen i den Kongl. framställningen, anser jag således, att det ifrågasatta bidraget från Statens sida till aflöning åt lärare vid folkskolor bör höjas från 200 R:dr till 300 R:dr; anhållande jag, att detta mitt yttrande måtte få åtfölja remissen till Utskottet.

Vidare anfördes ej, och skulle detta yttrande åtfölja den nådiga propositionen, hvilken hänvisades till Stats-Utskottet;

N:o 21, angående eftergift af den Riksarkivet genom testamente af Sekreteraren i Kongl. Krigs-Hofrätten Grefve Carl Erik Ludvig Walter Posse tillagda rätt till en del af hans qvarlätenskap;

Hänvisades till Stats-Utskottet.

§ 4.

Föredrogs Lag-Utskottets utlåtande N:o 3, i anledning af väckt motion om förmånsrätt för kommunalutskylder för fast egendom.

Ordet lemnades åt

Herr Anders Johansson: Bland motiverna för Utskottets afslag i motionen förekommer, att Kronans nuvarande förmånsrätt redan synts

vara ett hårdt ingrepp i borgenärers rätt. Detta får jag bekänna, att jag ej förmått fatta, emedan borgenärer väl icke med fog kunna göra anspråk på att få mera, än hvad gäldenären eger, och gäldenären aldrig egt den uti fast egendom Kronan förbehållna rätt. Är denna grundsats riktig, så torde väl densamma tillämpning jemväl på af fastighet utgående kommunalutskylder svårligen kunna bestridas; ty såväl det ena som det andra är ett laga onus, från hvars utgörande gäldenär ej kan frigöra sig, så länge han innehar fastighet; och jag vet då icke hvarföre borgenären, som öfvertager gäldenärs fastighet, skall hafva bättre rätt till att frigöra sig från samma onus.

Vidare säger Utskottet, att den grundsats gjort sig gällande, att de tysta förmånsrätterna, såsom skadligt inverkan på realkrediten, borde i lagstiftningen undvikas. Härutinnan vill jag ingalunda tvista med Utskottet, men då jag uti motionen ej ifrågasatt andra kommunalutskylder än dem, som utgå af fastighet, och detta slag af kommunalutskylder ej läser kunna hänföras till någon tyst förmånsrätt, utan tvärtom är en högljudd, offentlig och i kommunallagen kommunen tillförsäkrad rätt; så kan jag ej finna, att bifall till min motion skulle rubba sistnämnda af Utskottet anförda grundsats.

Slutligen ber jag få anmärka, att väckt förslag i samma syfte vid 1869 års riksdag ej allenast afsåg förmånsrätt för kommunalutskylder af fastighet, utan jemväl personela och sådana, som påföras för inkomstbevilling. Och om de af Utskottet anförda skäl då voro giltiga, så torde förhållandet nu vara annorlunda, då jag i min motion ej afsett andra kommunala utskylder än dem, som utgå af fast egendom.

Då jag således ej blifvit öfvertygad om, att det af mig i motionen anförda argument, att borgenär ej bör bekomma gäldenärs fastighet med annan rätt än gäldenär densamma sjelf egde, så vågar jag vördsammast yrka återremiss af Utskottets föreliggande betänkande.

Herr Granlund: För min del må jag bekänna, att det förslag motionären här framställt vid närmare påseende tyckes vara af behovet påkalladt och fullkomligt rättvist. Jag hemställer, huruvida det verkliga kan vara rätt, att Kronan för afradstionde och annan afgäld af fast egendom skall deruti åtnjuta förmånsrätt, men för de kommunala utskyldernas riktiga utgörande en dylik säkerhet icke medgifves, då egaren af en fastighet bör vara lika pligtig att fullgöra sina skyldigheter i det senare fallet som i det förra. Efter hvad man vet, är det ju icke ovanligt, att inom en kommun en person är i besittning af en betydlig del af den fasta egendomen och följaktligen kan vara skyldig att betala t. ex. hälften eller tredjedelen af hela kommunens afgifter till dess gemensamma behof. Om det då skulle inträffa, att denna medlem af kommunen råkade på obestånd och blefve urståndsatt att betala fastighetens eller egendomens utskylder, men för dessa, på sätt nu är förhållandet, förmånsrätt icke blifvit inrymd i samma egendom, blir den gifna följden af detta förbiseende i lagstiftningen den, att bristen måste utdebiteras på den öfriga delen af kommunens befolkning. Jag anför detta exempel för att visa, till hvilken verklig orättvisa nuvarande förhållanden i anmärkta hänseendet kunna föranleda. Utskottet anför visserligen såsom skäl för afslag å den i motionen

gjorda framställningen, att "Kronans af ålder erkända och genom den ifrågavarande paragrafen bestämda förmånsrätt syntes redan i och för sig vara ett alltför hårdt ingrepp i enskilda borgenärens rätt, för att mana till efterföljd, samt att den grundsats gjort sig gällande, att de så kallade tysta förmånsrätterna borde, såsom skadligt inverkan på realkrediten, i lagstiftningen undvikas." Men jag förmår ej inse, att detta stadgande kan anses innebära någon så beskaffad *tyst* förmånsrätt, om hvars befintlighet man kan vara okunnig; ty, om en kapitalist utlånar penningar mot inteckning i en egendom, vet han tvifvelsutan fullkomligt väl, att innehafvaren af egendomen är skyldig att af afkastningen i främsta rummet erlägga utskylderna till Kronan. Och om denna hans förpligtelse utsträcktes äfven till de kommunala utskylderna genom tydlig föreskrift i lag, lärer för den, som vill i egendomen placera penningar, detta förhållande vid pröfningen af säkerheten icke heller förblifva fördoldt eller undgå att tagas i betraktande. Jag tror derföre icke, att stadgandet kan komma att medföra det men för krediten, som Utskottet förutsätter, helst förslaget icke afser att för de kommunala utskylderna inrymma någon förmånsrätt hos den *person*, som skall erlägga dem och kan befinnas vara dertill oförmögen, utan i den *fasta egendomen*. Jag anhåller fördens skull, att Kamraren ville återförvisa det ifrågavarande utlåtandet, på det att Utskottet må blifva i tillfälle att närmare utreda förhållandet och derefter inkomma med ett förnyadt betänkande.

Herr Johan Jönsson: Äfven jag finner det förslag motionären här framställt vara väl befogadt, enär, enligt mitt förmenande, inga allmänna pålagor äro mera af beskaffenhet, att deras riktiga utgörande af hvarje fastighetsegande medlem af församlingen bör vara fullt betryggadt än kommunalutskylderna, med hvilka skola fyllas kommunens gemensamma behof. Dessa utskylder äro ock i lag stadgade likaväl som utskylderna till Kongl. Maj:t och Kronan; och då de för öfrigt äro för egendomsegaren lika förpligtande, kan jag icke förstå hvarföre ej utskylderna till kommunen skulle af lagstiftningen värnas med samma omsorg, som redan kommit kronoutskylderna till del. Invändningen, att ett dylikt stadgande skulle inverka menligt på realkrediten, anser jag icke förtjena synnerligt afseende, då detsamma blefve för hvar och en tillgängligt i beskrifven lag, likaväl som den lagbestämmelse i Handels-balken, hvartill detsamma skulle bilda ett tillägg; hvadan ock den, som icke vårdar sig om att vid ifrågakommande penningeförsträckningar eller eljest taga i betraktande de skyldigheter, som följa med egendomen, lärer få skylla sig sjelf, om han på något sätt blifver lidande, då han kunnat undvika hvarje sådan förlust, om han iakttagit tillbörlig omsorg och varsamhet. Å andra sidan är deremot saknaden i lagstiftningen af ett sådant medgifvande, som motionären påyrkar, ganska känbar och kan medföra för en kommun rätt mycket men. Jag vill i detta hänseende blott erinra om, hvad den föregående talaren äfven antydde, att, i händelse en person, som inom kommunen innehar fast egendom af större omfång, sättes ur stånd att fullgöra sina förbindelser, de utskylder, som af denna egendom rätteligen skolat utgöras till kommunen och hvilka till följd af fastighetsvärdets storlek kunna vara jemförelsevis ganska betydliga, i sådant fall under nuvarande förhållanden

måste utdebiteras och falla tungt på kommunens öfriga medlemmar; — hvilken följd af den närvarande anordningen är så mycket mera orättvis, som kommunen derjemte är pliktig att hafva honom och hans familj på sin bekostnad i vård och underhåll, om han skulle befinnas oförmögen att sig och dem försörja. Jag kan därför icke annat än instämma med föregående talare i yrkandet om återremiss och anhållan om en noggrannare utredning af den viktiga fråga Lag-Utskottet haft att här handlägga.

Herr Grefve Sparre: Frågan om en ytterligare utsträckning af de i vår lag ännu kvarstående så kallade tysta förmånsrätterna har vid flera föregående riksdagar varit å bane och alltid blifvit afslagen. Under senare årtionde har ock inom nästan hela Europas lagstiftning visat sig en mycket bestämd tendens att helt och hållet borttaga dessa tysta förmånsrätter till följd af deras menliga inverkan på krediten. Jag har ansett mig böra nämna detta, enär de ledamöter af Kammaren, som här uppträdt mot Utskottets förslag, fäst sig vid hvad Utskottet yttrat om de tysta förmånsrätterna; och då särskildt den talare, som öppnade debatten, förklarade, att kommunalutskyldernas ställande i paritet med kronoutskylderna i det hänseende, hvarom nu är fråga, enligt hans förmenande, icke vore en tyst utan en högljudd förmånsrätt, ber jag få erinra, att med tyst förmånsrätt förstås i det juridiskt-tekniska språket en sådan förmånsrätt, om hvilken jag icke kan när som helst förvärfva mig någon upplysning, såsom fallet är med en in-teckning, beträffande hvars verkliga beskaffenhet och godhet jag genom gravationsbevis från domaren kan erhålla bestämd uppgift. Ett så beskaffadt servitut inverkar icke menligt på krediten, emedan en hvar, som vill inlåta sig i transaktioner om en egendom, kan få veta i hvad mån densamma är betungad af gäld. Men alla sådana förmånsrätter, hvilka, utan att vara offentligen kungjorda, gravera en fastighet, kunna icke undgå att utöfva ett skadligt inflytande på dess värde. Det är redan ett ondt, att Kronan åtnjuter förmånsrätt för afradstionde och annan afgäld af fast egendom, men detta är ett ondt, som är gemensamt för alla länder och hvilket härleder sig från svårigheten för Kronan att i hvarje ögonblick bevaka sin rätt samt därför blifvit bibehållet. Utsträckandet af samma rättighet till kommunerna kan visserligen, såsom en talare antydde, medföra vissa förmåner för dessa, men i samma mån kommunalutskylderna stiga, verkar dock den tysta förmånsrätten menligt, då den i motsvarande grad nedsätter egendomsvärdet. Hårtill kommer, att kommunerna alltid hafva sina gäldenärer på nära håll samt äro i tillfälle att omedelbarligen och skyndsamt utsöka de kommunalutskylder, som dessa icke inbetalt, och sålunda äro stadda i tillfälle att bättre bevaka sin rätt än Kronan; — hvadan icke heller ur denna synpunkt anledning finnes att tillägga kommunerna den förmånsrätt motionären påyrkar.

Utskottet har — jag erkänner det, och herrarne hafva måhända anmärkt detsamma — affärdat motionen något kort, men förhållandet är, att, sedan vi numera hafva årliga riksdagar och dylika motioner ständigt återkomma, det icke synts vara skäl att på nytt vidlyftigt utveckla hvad förut blifvit fullständigt ådagalagdt, helst en och hvar, som vill öfvertyga sig om den förebragta bevisningens värde och beskaffenhet, lätteligen är

i tillfälle att derom taga kännedom genom de hänvisningar till den föregående Riksdags förhandlingar, der utredningen förekommer. Detta har föranledt Utskottet till beslutet att i dylika fall endast åberopa förut afgifna utlåtanden. För öfrigt tillstår jag, att jag tagit för afgjort, att Riksdagen skulle stanna i samma mening nu som under de föregående riksmöten, vid hvilka jag varit med om samma frågas behandling, och för min enskilda del är jag fortfarande af den åsigt, att ett afsteg från den grundsats, som sålunda hittills gjort sig gällande inom representationen, skulle menligt inverka på realkreditens sunda beskaffenhet och stabilitet, hvarföre jag anhåller om bifall till utlåtandet.

Herr Per Nilsson i Espö: Det är visserligen sannt hvad den siste ärade talaren anförde, att denna fråga redan förut många gånger varit föremål för behandling af Riksdagen, men å andra sidan torde man äfven kunna påstå, att billigheten af den i motionen föreslagna lagförändringen börjat allt mer och mer visa sig. Man vet att det finnes ganska många kommuner, som på grund af majoritetens beslut, hvilket minoriteten varit skyldig att underkasta sig, måst deltaga i jernvägsanläggningar, för hvilka de fått skuldsätta sig till rätt betydliga belopp. Om det nu inträffar att t. ex. en större fastighetsegare, som varit mycket verksam för att genomdrifva ett sådant beslut, sedan gör cession och hans egendom då är öfverintecknad, så måste de öfriga inom kommunen, af hvilka kanhända de fleste tillhört minoriteten, åtaga sig att utgöra jemväl dennes bidrag till företaget, åtminstone under den tid konkursen ännu icke är utredd. Vid betraktande af ett sådant förhållande tyckes det icke vara mer än billigt att jemväl kommunalutskylder af fastighet, såsom förut kronoutskylderna af sådan, böra utgå med förmånsrätt, och anhåller jag derföre få förena mig med dem som yrkat återremiss, på det Lag-Utskottet måtte blifva i tillfälle att ännu en gång taga denna fråga i öfvervägande.

Herr Sjöberg: Jag har ansett mig böra begära ordet, icke egentligen för att tillstyrka hvarken bifall eller afslag å Utskottets förevarande hemställan; utan hufvudsakligen för att upplysa, det Första Kammaren redan bifallit densamma och att det således vore utan ändamål, om vi nu här skulle bifalla det af fyra föregående talare gjorda yrkandet om återremiss. För egen del, och efter som jag nu har ordet, tillåter jag mig uttrycka den åsigt, att Lag-Utskottet anført tillräckliga skäl för sin mening; och på grund af dessa, jemte de af Utskottets ordförande nu ytterligare framställda, anhåller jag derföre om bifall till hvad Utskottet yttrat och hemställt.

Herr Granlund: Jag vill endast anföra ett ytterligare exempel för min åsigt. Om nemligen, såsom en föregående talare jemväl framhållit, en person, som är egare af en större egendom, sätter sig i spetsen för ett företag, t. ex. en jernvägsanläggning, till hvars undersökning och förberedande åtgöranden kommunen bidrager och för hvars utförande samma kommun äfven tecknar bidrag, måste dessa bidrag af kommunen gäldas; skulle nu ofvannämnde egendomsegare komma på obestånd

måste kommunens öfrige skattskyldige för *ett*, möjligen två år betala den-nes egendoms kommunalutskylder, oaktadt ändamålet hvarför dessa utskyl-der blifvit förhöjda — till exempel en jernvägsanläggning — medfört samma egendom stora fördelar och således ovilkorligen föranleder dess höjande i värde, som sålunda tillskyndar egaren och inteckningsegaren fördelar på den öfriga kommunens bekostnad och visserligen kan det ej vara rätt att närvarande lag berättigar till ett sådant förhållande.

Herr Kolmodin: I afseende på de s. k. tysta förmånsrätterna har Lag-Utskottets ordförande redan med tillräcklig utförlighet yttrat sig och anhåller jag derföre, att nu endast få tillägga några ord med afseende på ett par talares yttranden. Herr Per Nilssons nyss föregående anförande och hans deruti framställda argumentation tyckas, efter alla statskonstens regler, snarare tala för en ändring i kommunallagarne än för en återremiss af förevarande betänkande. Hvad åter den af Herr Granlund an-tydda betalningsskyldighet angår, som en kommuns öfriga innevånare skulle få vidkännas för en på obestånd kommen egendomsegare, i fråga om ett af alla gemensamt åtaget bidrag till en jernvägsanläggning eller annat dylikt företag; så torde densamma vid närmare skärskådande icke vara så fruktansvärd, som talaren synes föreställa sig. Jag får nemligen fästa hans uppmärksamhet derpå, att återbetalningen, då frågan gäller sådana större företag, i allmänhet, utgår under loppet af flera år, samt att, då en jordbruksfastighet hvarken sjunker eller försvinner på annat sätt vid en innehafvares konkurs, egendomen, kommen i ny egares hand, nog alltid under de följande åren får deltaga i de fastställda bördorna. Jag kan således icke annat, än yrka bifall till Utskottets utlåtande.

Grefve Sparre: Jag ber blott få tillägga, att, om behovet af för-månsrätt å kommunalutskylder af fastighet är så trängande, så synes det mig vara underligt att motionären icke ansett förhållandet vara det-samma med sådana utskylder för lösegendom. Hvarföre har han icke på samma gång begärt en dylik förmånsrätt å dessa senare?

Herr Anders Johanson: Orsaken, hvarför jag icke jemväl begärt förmånsrätt å kommunalutskylderna för lösegendom, är helt enkelt den, att dessa utskylder icke, i likhet med dem som af fast egendom utgå ef-ter fyrktal, på förhand till bestämdt belopp beräknas för ett visst ändamål, för hvilket kommunen gemensamt iklädt sig en större eller mindre del af kostnaden, utan kunna de derföre, när sådant af omständigheterna föranledes, med mindre skada af kommunen efterskänkas.

Jag fortfar derföre med det af mig först gjorda yrkandet om återremiss.

Öfverläggningen var slutad. Herr Talmannen afgaf proposition såväl å yrkandet på bifall till Utskottets hemställan, som å yrkandet om ären-dets återförvisning till Utskottet. Då ja förklarades öfvervägande för den förra meningen, begärdes votering, hvilken alltså företogs enligt en så lydande proposition:

Den, som bifaller hvad Lag-Utskottet hemställt i dess Utlåtande N:o 3,

röstar ja;

Den det ej vill,

röstar nej;

Vinner nej, har Kammaren beslutit till Utskottet återförvisa ifrågasvarande Utlåtande.

Den i vanlig ordning anställda omröstningen utföll med 94 ja mot 51 nej, i följd hvaraf Kammaren bifallit Utskottets förslag.

§ 5.

Vid nu skedd föredragning blefvo för andra gången bordlagda följande ärenden:

Stats-Utskottets Utlåtanden N:is 4—7;

Banko-Utskottets Memorial N:is 2—5;

Lag-Utskottets Utlåtanden N:is 4—6; och

Andra Kammarens Tillfälliga Utskotts Utlåtanden N:is 1 och 2 samt Memorial N:o 3.

§ 6.

Till bordläggning anmäldes följande inkomna ärenden nemligen:

Stats-Utskottets Utlåtanden:

N:o 10, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Första hufvudtitel;

N:o 11, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Andra hufvudtitel; och

N:o 12, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Tredje hufvudtitel;

Bevillnings-Utskottets Betänkande N:o 1, i anledning af väckta motioner om dels ändring i vissa delar, dels allmän revision af Kongl. förordningen den 20 Juli 1861, angående mantals- och skattskrifningars för rättande;

Andra Kammarens Tredje Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 4, angående ändring i stadgandena rörande försäljning af vin;

Andra Kammarens Första Tillfälliga Utskotts Utlåtanden:

N:o 5, rörande en af Herr R. Ehrenborg väckt motion (N:o 6) om förändrad lydelse af 14 § i arbetsordningen för Riksdagens Andra Kammarer;

N:o 6, angående Herr C. E. Hjelm's motion (N:o 57) om förändrad lydelse af 4 § 3 mom. i Kongl. stadgan om folkundervisningen i riket af den 18 Juni 1842; och

N:o 7, angående framställda yrkanden om förändrade föreskrifter rörande skyldigheten att deltaga i kostnaderna för nybyggnad och underhåll af lokaler för folkskolan.

§ 7.

Till afgifvande af motion hade anmält sig Herr *A. Gumælius*, som nu erhöll ordet och uppläste sin ifrågavarande motion, hvilken afsåg införandet af ett tillägg i Kongl. cirkuläret till konsistorierna i riket af den 9 Februari 1844 angående konsistorienotariernas uppboordsprovision.

Motionen, som i samlingen af motioner komme att upptagas under N:o 186, blef, på begäran, bordlagd.

Likaledes hade till motions afgifvande anmält sig Herr *R. Ehrenborg*, som yttrade: Kammarens fleste ledamöter hafva säkerligen i minne den procedur, som sistlidna riksdag egde rum med några motioner som här afgåfvos rörande ämnen, hvilka efter sjelfva sin art tillhörde ständigt Utskotts behandling, men i hvilka dock endast yrkades underdänig skrifvelse till Kongl. Maj:t. Dessa motioner, bland hvilka var en utaf en representant från Skåne, som yrkade ändringar i beväringlagen på i motionen uppgifna grunder, remitterades först till ständiga Utskott, men blefvo derifrån återlemnade, hvarefter och sedan Kamrarna i remissfrågan fattat skiljaktiga beslut, Konstitutions-Utskottet afgjorde att motionerna skulle höra till tillfälligt Utskotts behandling. Under återopande häraf vågar jag antaga att äfven *nu* en motion, som berör Konungens och Riksdagens gemensamma lagstiftningsområde, men som, *utan* att ens angifva några bestämda grunder, endast afser en underdänig framställning till Kongl. Maj:t om afgifvande till Riksdagen af förslag till en behöflig lagförändring, eller lagförklaring, måtte af Kammaren anses tillhöra tillfälligt Utskott och derföre äfven efter den ordinarie motionstiden upptagas och remitteras.

Herr Ehrenborg aflemnade derefter den ifrågavarande motionen, hvilken erhöll N:o 187, och åsyftade, att hos Kongl. Maj:t måtte göras underdänig anhållan om framläggande för nästa Riksdag af förslag till sådan ändring eller förklaring af kommunallagarne, att de ärenden, hvilka böra hänföras till kommunens gemensamma hushållsangelägenheter, blifva närmare bestämda och begränsade.

Jemväl denna motion blef på begäran bordlagd.

§ 8.

Ledighet från riksdagsgörömlen beviljades

Herr *Lundqvist* under 8 dagar från den 24 Februari och Herr *Wikström* under 14 dagar från den 21 i denna månad.

§ 9.

Justerades protokollsutdrag rörande de i detta sammanträde fattade beslut.

Kammarens ledamöter åtskiljdes kl. 3 e. m.

In fidem
H. Husberg.

Lördagen den 18 Februari.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 11 i denna månad.

§ 2.

Föredrogs och hänvisades till denna Kammares Andra Tillfälliga Utskott Herr A. Gumælius' motion N:o 186, om ett tillägg i Kongl. cirkuläret till konsistorierna i riket af den 9 Februari 1844, angående konsistori-notariernes uppbördsprovision.

§ 3.

Föredrogs Herr R. Ehrenborgs motion N:o 187, derom att hos Kongl. Maj:t måtte göras underdånig anhållan om framläggande för nästa Riksdag af förslag till sådan ändring eller förklaring af kommunallagarne, att de ärenden, hvilka böra hänföras till kommunens gemensamma hushållsangelägenheter blifva närmare bestämda och begränsade.

Härvid yttrade

Herr Asker: Till stöd för sin framställning, har motionären anført, det hans afsigt med densamma vore att åstadkomma sådan ändring eller förklaring af nu gällande kommunallagar, att kommunernas nu egande sjelfpröfnings- och beslutanderätt skulle i väsendtlig mån inskränkas. Motionären slutar sin framställning med anhållan, att Riksdagen ville i äm-